

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2026 m. sausio 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Nesutartinėms prievolėms taikytina teisė – Reglamentas (EB) Nr. 864/2007 – 4 straipsnio 1 dalis – Taikymo sritis – Internetinius azartinius lošimus organizuojančios bendrovės, neturinčios reikiamos licencijos, organo deliktinė atsakomybė – Ieškinys dėl nuostolių, patirtų lošiant, atlyginimo – Žalos atsiradimo vieta“

Byloje C-77/24 (*Wunner*)ⁱ

dėl *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) 2024 m. sausio 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. vasario 1 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

NM,

OU

prieš

TE

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas F. Biltgen (pranešėjas), pirmosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas T. von Danwitz, teisėjai I. Ziemele, S. Gervasoni ir N. Fenger,

generalinis advokatas N. Emiliou,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2025 m. vasario 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- OU ir NM, atstovaujamų *Rechtsanwalt* C. Leitgeb,
- TE, atstovaujamo *Rechtsanwalt* O. Peschel,

* Proceso kalba: vokiečių.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Hribar ir F. Koppensteiner,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs ir M. Van Regemorter, padedamos *advocaten* R. Verbeke ir P. Vlaemminck,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir A. Sahner,
- Maltos vyriausybės, atstovaujamos A. Buhagiar, padedamos *advocate at law* J. Baldacchino ir *abogado* D. Sarmiento Ramírez-Escudero,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Hohenecker ir W. Wils,

susipažinęs su 2025 m. birželio 12 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) (OL L 199, 2007, p. 40) 1 straipsnio 2 dalies d punkto ir 4 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Austrijoje gyvenančio asmens TE ir Maltos azartinių lošimų bendrovės vadovų NM ir OU ginčą dėl nuostolių, patirtų dalyvaujant internetiniuose azartiniuose lošimuose, kuriuos ši bendrovė siūlė Austrijoje neturėdama pagal šios valstybės narės teisę reikalaujamos licencijos, atlyginimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas „Roma II“

- 3 Reglamento „Roma II“ 6, 7, 14 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:
 - „(6) Norint, kad vidaus rinka veiktų tinkamai, reikia, siekiant užtikrinti didesnę ginčų baigties nuspėjamumą, tikrumą dėl taikytinos teisės ir laisvą teismo sprendimų judėjimą, kad valstybių narių kolizinėse teisės normose būtų daroma nuoroda į tos pačios valstybės narės teisę, neatsižvelgiant į tai, kurios šalies teisme iškelta byla.
 - (7) Šio reglamento dalykinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų būti suderintos su [2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija) (OL L 351, 2012, p. 1)] ir su dokumentais, reglamentuojančiais sutartinėms prievolėms taikytinos teisės klausimus.

<...>

- (14) Teisinio tikrumo reikalavimas ir būtinybė vykdyti teisingumą atskirais atvejais yra esminės teisingumo erdvės dalys. Šiame reglamente numatyti šiems tikslams pasiekti tinkamiausi siejantys veiksniai. Todėl šiame reglamente nustatoma bendra taisyklė ir specialios taisyklės, o tam tikrose nuostatose – „išvengimo sąlyga“, leidžianti nukrypti nuo šių taisyklių, kai iš visų bylos aplinkybių yra aišku, kad deliktas yra akivaizdžiai labiau susijęs su kita šalimi. Taigi šiomis taisyklėmis sukurama lanksti kolizinių teisės normų sistema. <...>

<...>

- (16) Vienodos normos turėtų padidinti galimybes numatyti teismo sprendimus ir užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp traukiamų atsakomybės asmenų bei žalą patyrusių asmenų interesų. Susiejimas su šalimi, kurioje atsirado tiesioginė žala (*lex loci damni*), išlaiko teisingą pusiausvyrą tarp žalą sukėlusio asmens bei žalą patyrusio asmens interesų ir atitinka šiuolaikinę civilinės atsakomybės sampratą bei atsakomybės be kaltės sistemų raidą.“

4 Reglamento „Roma II“ 1 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Įstatymų kolizijos atvejais šis reglamentas taikomas nesutartinėms prievolėms civiliniuose ir komerciniuose santykiuose. Šis reglamentas visų pirma netaikomas mokesčių, muitų ar administracinėse bylose arba iškilus valstybės atsakomybės už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus (*acta iure imperii*) klausimui.

2. Šis reglamentas netaikomas:

<...>

- d) nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms iš bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų teisės, pavyzdžiui[,] bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų steigimo registruojant ar kitais būdais, jų teisnumo, vidaus struktūros arba likvidavimo ir nesutartinėms prievolėms, atsirandančioms iš asmeninės darbuotojų ir dalyvių atsakomybės už bendrovės arba kito minėto subjekto įsipareigojimus, ir asmeninės įstatymais numatytą apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybės bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu;

<...>“

5 Minėto reglamento II skyrius skirtas žalą sukėlusiams įvykiams. Šiame reglamento skyriuje esantis 4 straipsnis „Bendra taisyklė“ suformuluotas taip:

„1. Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, iš delikto atsirandančiai nesutartinei prievolei taikoma tos šalies teisė, kurioje atsirado žala, neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje įvyko žalą sukėlusį įvykį ir neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje ar šalyse atsirado netiesioginių to įvykio pasekmių.

2. Tačiau jei abiejų asmenų – traukiamo atsakomybės asmens ir žalą patyrusio asmens – įprastinės gyvenamosios vietos žalos atsiradimo metu yra toje pačioje šalyje, taikoma tos šalies teisė.

3. Jeigu pagal visas bylos aplinkybes yra aišku, kad deliktas yra akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita nei 1 ar 2 dalyse nurodyta šalimi, taikoma tos kitos šalies teisė. Akivaizdžiai glaudesnis ryšys

su kita šalimi gali būti pagrįstas visų pirma remiantis prieš tai jau egzistuojančiais santykiais tarp šalių, pavyzdžiui, su konkrečiu deliktu glaudžiai susijusia sutartimi.“

- 6 To paties reglamento V skyriuje „Bendros taisyklės“ įtvirtintame 15 straipsnyje „Taikytinos teisės apimtis“ nustatyta:

„Pagal šį reglamentą nesutartinėms prievolėms taikytina teisė visų pirma reglamentuoja:

- a) atsakomybės pagrindą bei apimtį, įskaitant asmenų, kurie gali būti pripažinti atsakingais už jų atliktus veiksmus, nustatymą;

<...>

- g) atsakomybę už kito asmens veiksmus;

<...>“

Reglamentas Nr. 1215/2012

- 7 Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnyje nustatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

<...>

- 2) bylose dėl civilinės teisės pažeidimų, delikto arba kvazidelikto – vietos, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis, teismuose;

<...>“

Nacionalinė teisė

- 8 *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* (Bendrasis civilinis kodeksas) 1301 straipsnis yra suformuluotas taip:

„Atsakomybėn už neteisėtai padarytą žalą gali būti patraukiami keli asmenys, jei jie prie to prisidėjo veikdami kartu, tiesiogiai arba netiesiogiai, įtikinėdami, grasindami, įsakydami, padėdami, nuslėpdami ar panašiais veiksmais arba nevykdydami konkrečios pareigos užkirsti kelią netinkamam veikimui.“

- 9 Šio kodekso 1311 straipsnyje numatyta:

„Patyręs atsitiktinę žalą yra tas, kurio turtui arba asmeniui ta žala padaryta. Jei atsitiktinė žala padaroma dėl asmens kaltės, laikoma, kad jis pažeidė atsitiktinės žalos prevencijos įstatymą <...>; tokiu atveju jis atsako už visą žalą, kuri kitu atveju nebūtų atsiradusi.“

- 10 *Glücksspielgesetz* (Azartinių lošimų įstatymas; toliau – *GSpG*) 3 straipsnyje nustatyta:

„Jei šiame federaliniame įstatyme nenustatyta kitaip, teisę vykdyti azartinius lošimus turi valstybė (azartinių lošimų monopolis).“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 Nemoki bendrovė *Titanium Brace Marketing Limited* (toliau – TBM), kurios vadovai buvo NM ir OU, iš savo buveinės Maltoje valdė internetinį kazino, kuriame siūlomi lošimai buvo prieinami visoje Europos rinkoje. Ji turėjo azartinių lošimų licenciją pagal Maltos teisę, tačiau neturėjo licencijos pagal *GSpG*.
- 12 Nuo 2019 m. lapkričio 14 d. iki 2020 m. balandžio 3 d. TE, lošęs TBM internetinių azartinių lošimų interneto svetainėje, iš viso pralošė 18 547,67 EUR.
- 13 Kad galėtų lošti TBM interneto svetainėje, TE sutiko su šios bendrovės bendrosiomis sąlygomis ir tokiais aplinkybėmis turėjo atsidaryti „lošėjo sąskaitą“. Siekdamas šią sąskaitą papildyti, TE pervadė pinigų iš savo banko sąskaitos Austrijoje į Maltos banke atidarytą sąskaitą. Ši banko sąskaita buvo TBM tikrų pinigų sąskaita, skirta TE ir atskirta nuo šios bendrovės turto. Dalyvaujant azartiniame lošime statoma suma būdavo nurašoma iš lošėjo sąskaitos, o laimėjus ta suma būdavo įskaitoma į lošėjo sąskaitą.
- 14 Manydamas, kad, nesant pagal Austrijos teisę TBM išduotos licencijos, azartinių lošimų sutartis yra negaliojanti, TE kreipėsi į *Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien* (Vienos apygardos civilinių bylų teismas, Austrija) su NM ir OU skirtu reikalavimu atlyginti patirtus nuostolius, o reikalavimą grindė deliktine pastarųjų atsakomybe. Šiuo klausimu TE teigė, kad dėl Austrijos azartinių lošimų monopolio pažeidimo buvo pažeistas „apsaugos įstatymas“ (*Schutzgesetz*), o NM ir OU buvo asmeniškai ir solidariai atsakingi už tai, kad bendrovė TBM Austrijoje siūlė neteisėtus azartinius lošimus.
- 15 Minėtame teisme NM ir OU pareiškė, kad teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos, ir nurodė, kad TE negali remtis Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktu. NM ir OU teigė neturėję įgaliojimo nuspręsti, ar TBM turėjo pasitraukti iš jau susikūrusios Austrijos rinkos. Be to, jie nepriėmė strateginių sprendimų dėl šios įmonės. Jų teigimu, žalą sukėlusio įvykio ir žalos atsiradimo vietos yra Maltoje. Turi būti taikoma ne Austrijos, o Maltos materialinė teisė, o joje bendrovės valdymo organų atsakomybė bendrovės kreditorių atžvilgiu nenumatyta.
- 16 Minėtas teismas atmetė TE ieškinį, motyvuodamas tarptautinės jurisdikcijos nebuvimu. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) apeliacine tvarka panaikino tokį sprendimą ir nusprendė, kad Austrijos teismų jurisdikcijos sąlygos pagal Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktą yra įvykdytos.
- 17 Gavęs NM ir OU kasacinį skundą, *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, mano, jog Austrijos teismų jurisdikcijos nustatymas visų pirma reiškia, kad nacionalinė nuostata, kuria gali būti grindžiamas TE reikalavimas, turi būti taikoma pagal reglamentą „Roma II“. Šiomis aplinkybėmis jam kyla klausimas dėl šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos išimties taikymo srities.
- 18 Tuo atveju, jei ieškinys pagrindinėje byloje patektų į reglamento „Roma II“ taikymo sritį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat keltų klausimą dėl žalos atsiradimo vietos nustatymo, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalį, o tai galėtų būti Austrijoje esanti vieta, iš kurios TE atliko pervedimus iš savo banko sąskaitos į lošėjo sąskaitą, arba vieta, kur yra ši lošėjo sąskaita, t. y. Maltoje. Jei pirminė žala būtų tik galutinis teisės į lošėjo sąskaitoje esančio kredito išmokėjimą praradimas, šios žalos atsiradimo vieta galėtų būti Maltoje, kur tvarkoma sąskaita, TE gyvenamojoje vietoje, jo pagrindinio turto buvimo vietoje ar dar kur nors.

19 Šiomis aplinkybėmis *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [reglamento „Roma II“] 1 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis taip pat susijęs su bendrovės valdymo organui keliamais reikalavimais atlyginti žalą, kuriuos bendrovės kreditorius grindžia žalos atlyginimu pagal deliktinę teisę dėl valdymo organo padaryto apsaugos įstatymų (*Schutzgesetze*) (pavyzdžiui, azartinių lošimų teisės aktų nuostatų) pažeidimo?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

ar šio reglamento 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad žalos atsiradimo vieta, kai bendrovės, kuri neturėdama licencijos Austrijoje siūlo internetinius azartinius lošimus, valdymo organui pareiškiamas deliktinis ieškinys dėl žalos atlyginimo už lošiant patirtus nuostolius, nustatoma pagal:

- a) vietą, kurioje lošėjas iš savo banko sąskaitos perveda lėšų į bendrovės tvarkomą lošėjo sąskaitą;
- b) vietą, kurioje bendrovė tvarko lošėjo sąskaitą, į kurią įskaitomos lošėjo pervestos lėšos, laimėjimai, nuostoliai ir premijų taškai;
- c) vietą, kurioje lošėjas iš lošėjo sąskaitos stato lošimo sumas, dėl kurių jis galiausiai patiria nuostolių;
- d) lošėjo gyvenamąją vietą, kaip jo reikalavimo išmokėti lošėjo sąskaitoje esantį kreditą buvimo vietą;
- e) lošėjo pagrindinio turto buvimo vietą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

20 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės vadovams pareikštas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės už nacionalinės teisės aktuose nustatyto draudimo siūlyti visuomenei azartinius lošimus neturint atitinkamos licencijos pažeidimą patenka į nesutartinių prievolių, kylančių iš bendrovių teisės, kategoriją, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

21 Pagal reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 1 dalį šis reglamentas teisės kolizijos atvejais taikomas nesutartinėms prievolėms civiliniuose ir komerciniuose santykiuose.

22 Vis dėlto pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalies d punktą į šio reglamento taikymo sritį nepatenka „nesutartinės prievolės, atsirandančios iš bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų teisės, pavyzdžiui[,] bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų steigimo registruojant ar kitais būdais, jų teisnumo, vidaus struktūros arba likvidavimo ir nesutartinės prievolės, atsirandančios iš asmeninės darbuotojų ir dalyvių atsakomybės už bendrovės arba kito minėto subjekto įsipareigojimus, ir asmeninės įstatymais numatytą apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybės bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu“.

- 23 Reikia priminti, kad 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6) 1 straipsnio 2 dalies f punkte įtvirtinta panaši išimtis, dėl kurios Teisingumo Teismas nusprendė, kad tai siejama tik su bendrovių ir kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų organizavimo aspektais (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Verein für Konsumenteninformation*, C-272/18, EU:C:2019:827, 35 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 24 Vis dėlto asmeninė darbuotojų ir administratorių atsakomybė už bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų išskolinimus, taip pat asmeninė įstatymuose numatyta apskaitos dokumentų auditą atliekančių auditorių atsakomybė bendrovės ar jos dalyvių atžvilgiu, kurios nurodytos reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punkte, nėra organizaciniai šių bendrovių ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų aspektai, taigi reikia patikslinti šioje nuostatoje numatytos išimties apimtį remiantis funkciniais kriterijumi (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 10 d. Sprendimo *BMA Nederland*, C-498/20, EU:C:2022:173, 53 punktą).
- 25 Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 30 punkte, nesant nuorodos į kokią nors nacionalinę teisę, „nesutartinių prievolių, kylančių iš bendrovių teisės“, kategorija turi būti aiškinama savarankiškai, atsižvelgiant į šia taisykle siekiamą tikslą ir leidžiant užtikrinti visišką reglamento „Roma II“ veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2011 m. kovo 15 d. Sprendimo *Koelzsch*, C-29/10, EU:C:2011:151, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 26 Kadangi šio netaikymo tikslas yra Sąjungos teisės aktų leidėjo valia pagal bendrą *lex societatis* statutą išlaikyti aspektus, dėl kurių egzistuoja konkretus sprendimas dėl ryšio tarp šių aspektų ir bendrovės ar kitų juridinių ar juridinio asmens statuso neturinčių subjektų veiklos, kiekvienu atveju reikia patikrinti, ar reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytų darbuotojų, administratorių arba auditorių nesutartinė pareiga atsiranda dėl konkrečių bendrovių teisės priežasčių, ar dėl su šia teise nesusijusių priežasčių (2022 m. kovo 10 d. Sprendimo *BMA Nederland*, C-498/20, EU:C:2022:173, 54 punktą).
- 27 Taigi valdymo organų, įskaitant vadovus, atsakomybė, kylanti dėl pareigos, nustatytos dėl jų įsteigimo ar paskyrimo, pažeidimo ir susijusi su bendrovės valdymu, veikla ir funkcionavimu, turi būti laikoma kylančia iš bendrovių teisės, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punktą. Tačiau šioje nuostatoje numatyta išimtis negali apimti bendrovės vadovo atsakomybės, kylančios iš su bendrovės veikla nesusijusios pareigos.
- 28 Taigi, kiek tai konkrečiai susiję su rūpestingumo pareigos pažeidimu, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad reikia atskirti, ar kalbama apie konkrečią rūpestingumo pareigą, kylančią iš bendrovės dalyvio ir bendrovės santykių, kuri nepatenka į reglamento „Roma II“ materialinę taikymo sritį, ar apie bendrą *erga omnes* rūpestingumo pareigą, kuri į minėtą taikymo sritį patenka (2022 m. kovo 10 d. Sprendimo *BMA Nederland*, C-498/20, EU:C:2022:173, 55 punktą).
- 29 Kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamu ieškiniu, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad šiuo ieškiniu siekiama pripažinti NM ir OU atsakomybę už tai, kad bendrovė, kurios vadovai jie yra, tariamai pažeidė *GSpG* kiekvienam asmeniui nustatytą draudimą siūlyti visuomenei azartinius lošimus neturint tam skirtos licencijos.

- 30 Taigi, neatsižvelgiant į kitų ieškinių, kurie gali būti pareikšti šiems vadovams dėl jiems tenkančios pareigos bendrovės atžvilgiu pažeidimo, kvalifikavimą, darytina išvada, kad NM ir OU atsakomybės ginčijimas dėl tariamo bendro draudimo siūlyti internetinius azartinius lošimus neturint atitinkamos licencijos pažeidimo nepriskirtinas prie nesutartinių prievolių, kylančių iš bendrovių teisės, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punktą, kategorijos. Toks ieškinys nesusijęs su bendrovės ir jos vadovų santykiais.
- 31 Be to, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 38 punkte, tai, ar ši nesutartinė prievolė turi būti priskirta bendrovės vadovams ar pačiai bendrovei, nustatoma ne pagal *lex societatis*, o pagal deliktui taikytinas teisės normas, nes remiantis reglamento „Roma II“ 15 straipsniu, visų pirma jo a punktu, šiose teisės normose yra nustatomos atsakomybės sąlygos ir apimtis, įskaitant asmenų, kurie gali būti pripažinti atsakingais už jų atliktus veiksmus, nustatymą, ir atsakomybę už kito asmens veiksmus (15 straipsnio g punktas).
- 32 Iš tiesų, iš pagal reglamentą „Roma II“ sukurtos sistemos matyti, jog pirmiausia reikia nustatyti teisiniu įvykiu taikytiną teisės aktą, kad paskui būtų galima nustatyti pagal tą teisės aktą taikytinų taisyklių apimtį (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Lazar*, C-350/14, EU:C:2015:802, 28 punktą).
- 33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento „Roma II“ 1 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinamas taip, kad bendrovės vadovams pareikštas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės už nacionalinės teisės aktuose nustatyto draudimo siūlyti visuomenei azartinius lošimus neturint atitinkamos licencijos pažeidimą nepatenka į nesutartinių prievolių, kylančių iš bendrovių teisės, kategoriją, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl antrojo klausimo

- 34 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nagrinėjant ieškinį dėl nuostolių, patirtų dalyvaujant internetiniuose azartiniuose lošimuose, kuriuos bendrovė siūlo valstybėje narėje neturėdama joje reikalaujamos licencijos, atlyginimo, lošėjo patirta žala turi būti laikoma kilusia valstybėje narėje, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta.
- 35 Pirmiausia reikia priminti, kad, kiek tai susiję su reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalies aiškinimu, tiek iš reikalavimo vienodai taikyti Sąjungos teisę, tiek iš lygybės principo matyti, kad Sąjungos teisės nuostatos, kurioje aiškiai nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę, norint nustatyti šios nuostatos prasmę ir apimtį, formuluotė paprastai visoje Sąjungoje turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, atsižvelgiant ne tik į šios nuostatos tekstą, bet ir į jos kontekstą bei teisės aktą, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Lazar*, C-350/14, EU:C:2015:802, 21 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Remiantis bendra taisykle, įtvirtinta šio reglamento 4 straipsnio 1 dalyje, iš delikto atsirandančiai nesutartinei prievolei taikoma teisė tos valstybės, kurioje atsirado žala, neatsižvelgiant į tai, kurioje valstybėje įvyko žalą sukėlęs įvykis, ir į tai, kurioje valstybėje ar valstybėse atsirado netiesioginių to įvykio pasekmių.

- 37 Kaip matyti iš reglamento „Roma II“ 6, 14 ir 16 konstatuojamųjų dalių, vienoda kolizine norma siekiama, be kita ko, padidinti teisinį tikrumą dėl taikytinos teisės, neatsižvelgiant į tai, kurios valstybės teisme iškelta byla, taip pat padidinti galimybes nuspėti teismo sprendimus ir užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp traukiamo atsakomybės asmens bei žalą patyrusio asmens interesų.
- 38 Kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 48 punkte, žala apibrėžiama kaip pažeidimo pasekmės nukentėjusiam asmeniui arba jo teisiškai saugomam interesui.
- 39 Iš jurisprudencijos, susijusios su jurisdikcija nagrinėti bylas dėl deliktų arba kvazideliktų, matyti, kad žalos atsiradimo vieta gali skirtis atsižvelgiant į tai, kokia teisė buvo tariamai pažeista, ir kad tai, jog žala atsiras konkrečioje valstybėje narėje, priklauso nuo to, ar tariamai pažeista teisė yra saugoma šioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 2013 m. spalio 3 d. Sprendimo *Pinckney*, C-170/12, EU:C:2013:635, 32 ir 33 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Remiantis reglamento „Roma II“ 7 konstatuojamojoje dalyje nustatytais suderinamumo reikalavimais, aiškinant minėtą reglamentą taip pat reikia atsižvelgti į minėtą jurisprudenciją (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 10 d. Sprendimo *BMA Nederland*, C-498/20, EU:C:2022:173, 59 ir 60 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vieta, kurioje atsiranda žala, yra vieta, kur nurodyta žala konkrečiai pasireiškia (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Pirma, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nurodytas žalą sukėlęs įvykis yra TE interesų, teisiškai saugomų jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje taikomu draudimu siūlyti visuomenei dalyvauti internetiniuose azartiniuose lošimuose neturint tam skirtos licencijos, pažeidimas.
- 43 Antra, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 61 ir 69 punktuose, TE nurodyta žala konkrečiai pasireiškė tuo, kad jis, būdamas Austrijoje, dalyvavo internetiniuose azartiniuose lošimuose, organizuotuose pažeidžiant šioje valstybėje narėje taikomą draudimą. Šiomis aplinkybėmis laikytina, kad žala atsirado Austrijoje.
- 44 Atsižvelgiant į patį internetinių azartinių lošimų pobūdį, dėl kurio negalima lengvai nustatyti jų konkrečios fizinės vietos, manytina, kad lošimai vyko lošėjo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje.
- 45 Šiuo klausimu svarbu patikslinti, kaip tai padarė generalinis advokatas savo išvados 64 punkte, kad TBM ir jos vadovų, kurie iš savo buveinės (gyvenamosios) vietos Maltoje siūlė azartinius lošimus asmenims, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą kitoje valstybėje narėje, veiksmai yra tik TE nurodytą žalą sukėlęs įvykis.
- 46 Iš šio sprendimo 36 punkto matyti, kad žalą sukėlęs įvykis nėra reikšmingas siejamasis veiksnys, leidžiantis nustatyti taikytiną teisę, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį.

- 47 Be to, kalbant apie turtinę žalą, tariamai atsiradusią lošėjo sąskaitoje, specialiai sukurtoje, kad TE galėtų dalyvauti internetiniuose azartiniuose lošimuose, arba net jo asmeninėje banko sąskaitoje, iš kurios TE papildydavo savo žaidėjo sąskaitą, reikia pažymėti, kad tokie nuostoliai yra tik netiesioginė tariamos žalos pasekmė, į kurią negalima atsižvelgti siekiant nustatyti taikytiną teisę pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį, kaip priminta šio sprendimo 36 punkte.
- 48 Tariamos žalos atsiradimo vietos nustatymas lošėjo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, kur gali būti laikoma, kad jis dalyvavo internetiniuose azartiniuose lošimuose, atitinka šio sprendimo 37 punkte primintą nuspėjamumo tikslą, nes TBM ir jos vadovai, siūlydami internetinius azartinius lošimus asmenims, gyvenantiems kitoje valstybėje narėje, kurios teisinių reikalavimų jie nesilaikė, galėjo pagrįstai tikėtis, kad tokie asmenys dalyvaus šiuose azartiniuose lošimuose ir dėl to bus pažeisti jų teisiškai saugomi interesai.
- 49 Šios žalos atsiradimo vietos nustatymas patvirtinamas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, susijusioje su Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punktu.
- 50 Iš tiesų, apibrėžiant Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 2 punkte vartojamą sąvoką „vieta, kurioje įvyko ar gali įvykti žalą sukėlęs įvykis“, nėra nurodoma ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta, kurioje yra pagrindinė jo turto buvimo vieta, vien dėl to, kad joje jis patyrė finansinių nuostolių, praradęs savo turto dalį kitoje valstybėje narėje, nebent ši vieta iš tikrųjų yra žalą sukėlusio įvykio arba žalos atsiradimo vieta (šiuo klausimu žr. 2021 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Vereniging van Effectenbezitters*, C-709/19, EU:C:2021:377, 28 ir 29 punktus ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 51 Nagrinėjamu atveju tokie reikalavimai taip pat patvirtina tariamos žalos atsiradimo vietos nustatymą lošėjo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje, o tai lemia taikytinos teisės ir teismo jurisdikcijos suderinamumą.
- 52 Bet kuriuo atveju svarbu pažymėti, kad pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį nustatyta teisė gali būti netaikoma, vietoj jos taikant pagal šio reglamento 4 straipsnio 3 dalį taikytiną teisę, jeigu iš visų aplinkybių matyti, kad žalą sukėlęs įvykis yra akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita valstybe nei nurodyta 1 dalyje.
- 53 Kaip matyti iš reglamento „Roma II“ 14 konstatuojamosios dalies, tokios nukrypti leidžiančios nuostatos tikslas – leisti bylą nagrinėjančiam teismui pakankamai lanksčiai nagrinėti įvairius atvejus, siekiant užtikrinti, kad taikytina teisė būtų ta, kuri iš tikrųjų labiausiai susijusi su žalą sukėlusiu įvykiu.
- 54 Vis dėlto, kaip nukrypti leidžianti nuostata, ji turi būti aiškinama siaurai, o pagal reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalį nustatyta teisė turėtų būti netaikoma tik išimtiniais atvejais, t. y. kai, remiantis bendra bylos aplinkybių analize, žalą sukėlęs įvykis yra akivaizdžiai glaudžiau susijęs su kita valstybe nei ta, kurioje atsirado žala, siekiant užtikrinti šiuo reglamentu siekiamą nuspėjamumą ir teisinį tikrumą.
- 55 Nors pagal minėto reglamento 4 straipsnio 3 dalį akivaizdžiai glaudesnis ryšys su kita valstybe gali būti grindžiamas, be kita ko, jau egzistuojančiais santykiais tarp šalių (pavyzdžiui, su konkrečiu žalą sukėlusiu įvykiu glaudžiai susijusia sutartimi), vis dėlto reikia pažymėti, jog vien tokio ryšio buvimo nepakanka, kad nebūtų taikoma pagal 4 straipsnio 1 arba 2 dalį taikytina teisė, o sutarties teisė negali būti automatiškai taikoma deliktinės atsakomybės atveju, nes teismas, į kurį kreiptasi,

turi diskreciją nustatyti, ar egzistuoja reikšmingas ryšys tarp nesutartinės prievolės ir valstybės, pagal kurios teisę reglamentuojami ankstesni santykiai (šiuo klausimu žr. 2022 m. kovo 10 d. Sprendimo *BMA Nederland*, C-498/20, EU:C:2022:173, 63–65 punktus).

- 56 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: reglamento „Roma II“ 4 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad nagrinėjant ieškinį dėl nuostolių, patirtų dalyvaujant internetiniuose azartiniuose lošimuose, kuriuos bendrovė siūlo valstybėje narėje neturėdama joje reikalaujamos licencijos, atlyginimo, lošėjo patirta žala turi būti laikoma kilusia valstybėje narėje, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 57 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės 1 straipsnio 2 dalies d punktas**

turi būti aiškinamas taip:

bendrovės vadovams pareikštas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės už nacionalinės teisės aktuose nustatyto draudimo siūlyti visuomenei azartinius lošimus neturint atitinkamos licencijos pažeidimą nepatenka į nesutartinių prievolių, kylančių iš bendrovių teisės, kategoriją, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

- 2. Reglamento Nr. 864/2007 4 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

nagrinėjant ieškinį dėl nuostolių, patirtų dalyvaujant internetiniuose azartiniuose lošimuose, kuriuos bendrovė siūlo valstybėje narėje neturėdama joje reikalaujamos licencijos, atlyginimo, lošėjo patirta žala turi būti laikoma kilusia valstybėje narėje, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta.

Parašai.